

Títol: El Dret a l'habitatge
Autor: Jorge Castellanos Claramunt
Data: 2019

Dret a l'habitatge

**Paràgraf 1 de l'article 25 de la
Declaració Universal de Drets Humans**

Dret a l'habitatge

“Tota persona té dret a un nivell de vida que assegure, per a ell i la seua família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestit, **habitatge**, assistència mèdica i serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viudetat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seua voluntat”.

Dret a l'habitatge

“El dret a un habitatge adequat està reconegut universalment per la comunitat de països. Tots els ciutadans de tots els estats, per pobres que siguin, tenen dret a esperar que els seus governs es preocupen de les seues necessitats en matèria d'habitatge i que accepten una obligació fonamental de protegir i millorar les cases i els barris en lloc de perjudicar-los o destruir-los”.

Dret a l'habitatge

“Els estats part en aquest Pacte reconeixen el dret de tota persona a un nivell de vida adequat per a ell i la seua família, fins i tot alimentació, vestit i habitatge adequats, i a una millora contínua de les condicions d'existència. Els estats part han de prendre mesures apropiades per a assegurar l'efectivitat d'aquest dret, i han de reconèixer a aquest efecte la importància essencial de la cooperació internacional basada en el lliure consentiment”

Dret a l'habitatge

El dret a l'habitatge no s'ha d'interpretar en un sentit estricte o restrictiu com el recer que resulta del simple fet de tenir una teulada damunt del cap, o que es considere exclusivament com una comoditat.

Dret a l'habitatge

El dret a un habitatge és el dret a viure amb seguretat, dignitat i en pau en un lloc. Per aquests motius no es parla del dret a un habitatge, sense més ni més, sinó el dret a un habitatge adequat (o digne).

Dret a l'habitatge

Els últims anys s'usa més sovint el terme *drets residencials*, els quals comprendrien totes les qüestions relatives a un habitatge adequat i un entorn adequat: com si fóra un dret a la ciutat, amb tot allò que implica la idea de ciutat.

Dret a l'habitatge

L'habitatge és important no tant pel que és en si com pel que és respecte als habitants: "com a vehicle per a la realització de les esperances dels usuaris".

Dret a l'habitatge

Els documents internacionals vinculen el dret a l'habitatge al desenvolupament sostenible, urbà i rural, l'accés a la terra i la seguretat jurídica de la tinença com a estratègies essencials per a rompre el cercle de la pobresa i assegurar un nivell de vida adequat.

Dret a l'habitatge

El concepte d'habitatge adequat significa disposar d'un lloc on hom es pot aïllar si vol, un lloc amb espai adequat, seguretat adequada, il·luminació i ventilació adequades, una infraestructura bàsica adequada i una situació adequada en relació amb el treball i els serveis bàsics, tot això a un cost raonable", tant en assentaments urbans com rurals.

Dret a l'habitatge

L'habitatge resol diverses tensions que es produeixen entre dos àmbits estretament relacionats que tenen a veure amb la noció de ciutadania: l'àmbit privat i l'àmbit públic i l'equilibri que s'estableix entre tots dos.

Dret a l'habitatge

En molts països empobrits, més de la meitat del patrimoni d'habitatges existent ha sigut construït pels mateixos amos ocupants, principalment en el sector de població amb ingressos més baixos.

Dret a l'habitatge

Des d'aquesta perspectiva, és responsabilitat dels governs garantir que aquesta construcció siga eficaç, i aclarir i garantir seguretat en la tinença del sòl.

Dret a l'habitatge

El dret a l'habitatge i l'habitatge adequat està estretament relacionat amb l'entorn urbà pròxim i amb el dret igual de totes les persones de gaudir dels mateixos béns bàsics i les mateixes infraestructures.

Dret a l'habitatge

El dret a l'habitatge se centraria en un pla més individual o familiar, mentre que els drets de residència remetrien a un pla més social, públic i ciutadà.

Dret a l'habitatge

La regulació del dret a l'habitatge a la Constitució és
parca però identifica dos mandats clars per al
legislador i una mena de mandat i dret col·lectiu al
mateix temps.

Dret a l'habitatge

Tots els espanyols tenen dret a gaudir d'un habitatge digne i adequat. Els poders públics han de promoure les condicions necessàries i establir les normes pertinents per a fer efectiu aquest dret, i regular l'ús del sòl d'acord amb l'interès general a fi d'impedir l'especulació. La comunitat ha de participar en les plusvàlues que genere l'acció urbanística dels ens públics.

Dret a l'habitatge

Les obligacions dels governs pel que fa al dret a l'habitatge són:

1. Les obligacions que figuren en el paràgraf 1 de l'article 2 del Pacte.
2. Les obligacions més concretes de reconéixer, respectar, protegir i realitzar aquest dret i d'altres.

Dret a l'habitatge

Cadascun dels estats part en aquest Pacte es compromet a adoptar mesures, individualment o per mitjà de l'assistència i la cooperació internacionals, especialment econòmiques i tècniques, fins al màxim dels recursos de què dispose, per tal d'aconseguir progressivament, per tots els mitjans apropiats, inclusivament en particular l'adopció de mesures legislatives, la plena efectivitat dels drets ací reconeguts.

Dret a l'habitatge

Reconéixer,
Respectar,
Protegir i realitzar aquest dret i d'altres

Dret a l'habitatge

Elements del dret a l'habitatge

Dret a l'habitatge

Habitatge habitable

Un habitatge adequat ha de ser habitable; oferir espai adequat als ocupants i protegir del fred, la humitat, la calor, la pluja, el vent o altres perills per a la salut, riscos estructurals i vectors de malaltia. Ha de garantir també la seguretat física dels ocupants.

Dret a l'habitatge

Habitatge habitable

L'habitatge adequat ha de ser assequible. Els grups en situació de desavantatge han de tenir garantit, atorgant-los prioritat, un accés ple i sostenible als recursos adequats a fi d'aconseguir un habitatge.

Dret a l'habitatge

Lloc adequat

L'habitatge adequat s'ha de trobar en un lloc que permeta l'accés a centres d'ocupació, serveis d'atenció de salut, guarderies, escoles i altres serveis socials. L'habitatge no ha de construir-se en llocs contaminats ni en la proximitat immediata de fonts de contaminació que posen en perill el dret a la salut dels habitants

Dret a l'habitatge

Adequació cultural de l'habitatge

La manera com es construeix l'habitatge, els materials de construcció emprats i les polítiques en què es basen han de permetre una expressió adequada de la identitat cultural i la diversitat de l'habitatge, com també l'entorn. Les activitats vinculades al desenvolupament o la modernització en aquest àmbit han de vetlar perquè no se sacrifiquen les dimensions culturals de l'habitatge.

Dret a l'habitatge

Seguretat jurídica de tinença

Totes les persones han de gaudir d'un cert grau de seguretat en la tinença que els garantisca protecció contra el desnonament, la fustigació o altres amenaces. Els governs tenen l'obligació immediata de conferir seguretat jurídica de tinença a les persones i les llars que, per les raons que siga, no tenen aquesta protecció.

Dret a l'habitatge

Justiciabilitat

Possibilitat de presentar recursos en dret intern davant de tribunals, que s'aplica als drets econòmics, socials i culturals, i en particular al dret a un habitatge adequat.

Dret a l'habitatge

Segons el Comitè de DESC, els àmbits en què es podrien aplicar aquestes disposicions en el cas del dret a un habitatge adequat són:

Dret a l'habitatge

- a)* Apel·lacions jurídiques destinades a evitar desnonaments previstos o demolicions mitjançant l'emissió de mandats dels tribunals.
- b)* Procediments jurídics per a obtenir una indemnització després d'un desnonament il·legal.

Dret a l'habitatge

- c) Reclamacions contra accions il·legals fetes o impulsades pels propietaris (siguen públics o privats) en relació amb els nivells de lloguer, manteniment de l'habitatge i discriminació racial o altres formes de discriminació;
- d) Denúncies de qualsevol forma de discriminació en l'assignació i disponibilitat d'accés a l'habitatge;

Dret a l'habitatge

- e) Reclamacions contra els propietaris sobre condicions d'habitatges insalubres o inadequades.
- f) Judicis en situacions que impliquen gran augment de persones sense casa.

Dret a l'habitatge

Desallotjaments forçosos

Dret a l'habitatge

Els últims anys s'ha format un consens internacional en el sentit de considerar que els desallotjaments forçosos constitueixen una clara violació del dret a l'habitatge adequat.

Dret a l'habitatge

Les Nacions Unides restringeixen el que pot ser considerat un desallotjament legal al cas que siga inevitable i comporte una millora en la protecció dels drets fonamentals dels afectats.

Dret a l'habitatge

Tot i que en cap instrument jurídic de drets humans s'estableix explícitament un "dret a no ser desallotjat", els vincles estrets entre aquest ideal, el dret a l'habitatge i altres drets humans són clars.

Dret a l'habitatge

La definició que les Nacions Unides donen de desallotjament forçós és la següent: "la pràctica del desallotjament forçós consisteix a desposseir les persones de casa o terra contra la voluntat, d'una manera atribuïble directament o indirectament a l'Estat.

Dret a l'habitatge

Això implica la supressió efectiva de la possibilitat que una persona o un grup visquen en una casa, residència o lloc determinats, i el trasllat assistit (en el cas del reassentament) o no assistit (quan no es tracta d'un reassentament) de les persones o grups desallotjats a un altre lloc.

Dret a l'habitatge

Les NU aconsellen als governs l'adopció del conjunt de directrius següent :

a) Sempre que siga possible cal evitar el trasllat o, en tot cas, reduir-lo al mínim.

Dret a l'habitatge

b) Quan el trasllat és inevitable, cal formular i seguir un pla de reubicació / reassentament en què s'assignen suficients recursos per a la justa indemnització i reintegració dels afectats, els quals han de poder aprofitar el procés de desenvolupament de manera sostenible. Com a mínim, la seua situació no ha de ser pitjor que abans del trasllat.

Dret a l'habitatge

c) Les principals parts interessades, especialment les comunitats afectades, han de participar plenament en el procés de planificació i gestió.

d) Els afavorits amb el projecte que dóna lloc al trasllat han de pagar totes les despeses del procés, incloent-hi la reinserció socioeconòmica dels afectats fins a arribar, almenys, al nivell anterior.

Dret a l'habitatge

Tot i que el dret a un habitatge adequat és potser el dret humà contra el qual més evidentment atempten els desallotjaments forçosos, també en són afectats altres drets a causa de la indivisibilitat i la interdependència dels drets.

Dret a l'habitatge

Això vol dir que el respecte dels drets civils i polítics no pot separar-se del gaudi dels drets econòmics, socials i culturals i, d'altra banda, que les llibertats polítiques i civils són necessàries per a participar en el procés d'un autèntic desenvolupament econòmic i social.

Dret a l'habitatge

Aquests principis bàsics d'interdependència i indivisibilitat orienten la concepció dels drets humans i les llibertats fonamentals que caracteritzen un estat social i democràtic de dret, com és l'espanyol, que no pot mantenir una visió dual sobre els drets fonamentals